

Tehdit Altındaki Yaban Keçileri

Yaban keçileri çok eski zamanlardan bu yana avlanan hayvanlar olarak insan yaşamında önemli bir yer tutmuştur. Öyle ki milattan öncesinden kalma duvar ve mağara çizimlerinde bile yaban keçisi çizimlerine rastlanır.

O dönemden günümüze kadar olan süreçte olduğu gibi gelecekte de yaban keçileri büyük bir ihtimalle av hayvanı olarak görülecek. Bu nedenle tüm yaban keçilerinin soyu tehdit altında. Kaçak avlanma tüm yasaklara rağmen hâlâ devam ediyor. Ama av yasağının dışında başka koruma önlemleri de uygulanıyor.

Yaban keçilerinin boyu 130-180 cm,
omuz yüksekliği 80-100 cm'dir.
Erkekler 50-85 kg, dişiler 35-60 kg'dır.

Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü yaban keçilerinin yaşadığı bazı alanları "Yaban Hayatını Koruma ve Geliştirme Sahaları" olarak ilan etmiş durumda. Bu bölgeler, nesli tehlike altına girmiş av ve yaban hayvanlarının korunması için ilan edilen bir alan koruma statüsüne sahip oluyor. Bu sahalarda yaban hayatı ile birlikte av ve yaban hayvanları da korunuyor. Ayrıca hayvanların kontrol altında çoğalması sağlanıyor. Daha sonra özel avlanma planı çerçevesinde avcılık da (yaşlı bireylerin avlanması vb.) yapılabiliyor. Yaban keçileri bu sahalarda nispeten güven altında. Envanter çalışmaları yapıldığından bu yana da sayılarında artış var. Bununla birlikte yaşam alanı kaybı veya bozulması, popülasyonun gelişiminin bilinmemesi, hibritleşme, kirlilik, hastalıkların etkisiyle yakın zamanlarda popülasyonda %20 azalma bekleniyor.

Yaban keçileri (*Capra aegagrus*) İtalya, Slovakya, Yunanistan, Kıbrıs, Ermenistan, Azerbaycan, Gürcistan, İran, Afganistan, Rusya, Hindistan, Türkmenistan, Irak, Umman, Pakistan, Lübnan ve Suriye'de yayılış gösteriyor. Ülkemizde batıda Datça yarımadasından başlayarak doğuya doğru Akdeniz'i çevreleyen dağlarda, Doğu, Kuzeydoğu ve Güneydoğu Anadolu'nun sarp dağlık bölgelerinde yaşadığı biliniyor.

Fotoğraf: Soner Bekir

Kaynaklar

- Gündoğdu, E., *Isparta Yöresinde Yaban Keçisi Capra Aegagrus Erxleben 1777'nin Popülasyon Ekolojisi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Mühendisliği ABD, 2006.
- www.tramem.org
- <http://ormuh.org.tr/arsiv/files/OMO%20Yaban%20Hayati%20Gel%20Sah.pdf>
- <http://www.milliparklar.gov.tr/AnaSayfa/yabanHayatiDairesi.aspx?sflang=tr>

Endemik Gülnar Çayı

Dağ çayları ülkemizde yaşayan bitki grupları içinde en çok dikkat çekenlerin başında gelir. Aromatik ve tıbbi bitkiler grubundan olan dağ çayları hem sağlık için kullanılmaları hem de yüksek endemizm oranları nedeniyle çok eskilerden günümüze insanların ilgi odağı olmuştur.

Dağ çayları (*Sideritis sp*) ballıbabagiller üyeleridir. Tek ya da çok yıllık otsu ve çalimsı yapıda olurlar. Bazı türleri bitkisel çay olarak yaygın biçimde tüketilir. Kas gevşetici, soğuk algınlığı giderici, ateş düşürücü olarak da kullanılır. Ayrıca böcek kovucu olarak da işe yarar. Dağ çaylarının soyları aşırı toplanma nedeniyle tehdit altındadır. Yaygın olmamakla birlikte kültüre alma çalışmaları vardır. Kültüre alma verimli olduğunda doğal popülasyonların soyu yok olma tehdidinden kurtulacak ve istenilen standartta ürün elde edilecektir.

Dağ çaylarının dünyada (genellikle Akdeniz bölgesi çevresinde) 120'den fazla türü var. Ülkemizdeyse 36'sı endemik olmak üzere 45 dağ çayı türü bulunur. Bunlardan biri de endemik Gülnar çayı (*Siderites brevidens*). Gülnar çayı adını Mersin'in Gülnar ilçesinden alır. Çok yıllık bir bitki olan bu türün şimdilik yalnızca Gülnar'dan kaydı var. Yüksekliği 900 metre kadar olan dağlık bölgelerde yaşar. Haziran, temmuz ve ağustos aylarında çiçek açarlar. Kalkerli kayaların bulunduğu yerler, çalılıklar gibi yerlerde yaşarlar.

Fotoğraf: Dr. Bülent Gözcelioğlu

Kaynaklar

Güner, A., *Türkiye Bitkileri Listesi (Damarlı Bitkiler)*, ANG Vakfı / Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi, Kasım 2012.
SARI, A. O., OGUZ, B., BİLGİÇ, A.,
"Dağ Çayında (*Sideritis perfoliata* L.) Bitki Sıklığının Verim Üzerine Etkisi", *Anadolu, Journal Of The Aegean Agricultural Research Institute*, Cilt 15, Sayı 1, s. 27-33, 2005.